

U „záložny“ byla provedena demolice domu a získaného prostoru bylo využito na zbudování zahrady pro místní školku. Pro školku byla zřízena kuchyň s jídelnou v kulturní místnosti. Osvětlová beseda zařídila vymalování kulturní místnosti a zakoupení nového nábytku. V místní školce byla ve funkci ředitelky s. H. Rýznarová a druhá síla pěstounka A. Nevtipová. 28. června se sešli členové MNV a společenské organizace mládeže, aby se rozloučili s dlouholetým ředitelem školy a veřejným pracovníkem v naší obci J. Kácelem, který jako důchodce se přestěhoval do Dlouhomilova. Bylo mu poděkováno.

Rok 1968 byl velmi bouřlivý na politické události. Došlo počátkem roku ke změně prvního tajemníka ÚV KSČ Antonína Novotného. Novým tajemníkem se stal Alexandr Dubček. Antonín Novotný se vzdal i funkce prezidenta a do této funkce byl zvolený armádní generál Ludvík Svoboda. Leden, neb ať toto období nazýváme jakkoliv, se musel zákonitě dostavit, protože bylo nutné provést hospodářsko-organizační opatření. Zlepšit řídicí činnost státních a stranických orgánů. Všechny změny během roku 1968 jsme prožívali ve vesnicích a městech i na pracovištích. Bylo toho o roku 1968 již mnoho napsáno, taktéž v relacích a rozhlasu, proto se již nebudeme touto otázkou zabývat. Hodnocení tohoto roku provede lépe historie. Práce MNV v Rájci je řízena vedoucí úlohou KSČ. MNV úzce spolupracuje s veřejnými organizacemi, jak na poli politickém, hospodářském, tak i kulturním. Tato spolupráce nebyla ani citelně narušena událostmi roku 1968. Naši občané přijali s uspokojením zásady polednové politiky. Při vyhrcování situace nesprávným způsobem zachovali občané klid a ani o srpnu 1968 nedošlo v naší obci k žádným rušivým jevům. Hlavním faktorem klidného života v obci v bouřlivých dnech byl postoj a politická práce poslanců MNV. V letech 1969-1970 byli všichni poslanci MNV prověřeni. Školská a kulturní komise v Rájci v roce 1968 připravila důstojnou oslavu 50. výročí vzniku ČSR. Za finanční pomoci požárníků, JZD, SRPŠ, OB, výboru žen, Sokola a Čsl. červeného kříže byla zbudována pamětní deska s nápisem všech padlých z Rájce. Současně tito občané zbudovali dřevěný mostek přes potok k pomníku. O propagaci se zasloužil rodák z Rájce, ředitel tiskárny v Lipníku J. Maixner. V den 28. října při oslavě v roce 1968 nebylo v Rájci okno, které by nebylo vyzdobeno portréty našich státníků-presidentů. Po projevech zástupců ONV-MNV s kulturním programem zasadili členi MNV u pomníku stříbrné smrky. Oslava pokračovala na sále koncertem dechové hudby ze Zvole, kulturním programem žáků II. tř. ZDŠ a zpěvem dospělých zpěváků pod vedením uč. J. Laštůvkové. Po předání plaket odbojovým pracovníkům první a druhé světové války (J. Vaňourek) a přečtení kroniky Fr. Žákem k 28. říjnu 1918 byl koncert a volná zábava. Slavnosti se zúčastnilo 248 platících občanů a všechny školní děti. Výtěžek byl uložen z této slavnosti do spořitelny a bylo ho použito na vybudování trvalého památníku. Tato slavnost se vydařila po všech stránkách. Zde se ukázalo, jak krásné věci se dají udělat, když se každý trochu obětuje.

Předseda JZD Jar. Žák byl původně do této funkce zvolený na dva roky, ale jeho působnost v našem JZD skončila po jednom roce. Přestože byl velmi schopný a podnikavý člověk. Novým předsedou byl na schůzi zvolen J. Kruš. MNV, přispěl k úpravě obce tím, že byl vyčištěn potok na „horním konci“ vesnice, byla položena nová kanalizace ve „dvoře“. Tašková střecha se vyměnila na požární zbrojnici za plechovou. Svépomocí občanů, rodičů, byla zbudována v ZDŠ nová odpadová jímka o větším obsahu, takže odpadá nepřijemná zimní práce při těchto úkonech. Rodiče na této akci odpracovali 200 brig. hodin. Na mateřské škole je také personální změna. Novou ředitelkou se stala Marcela Zsaková z Moravičan. Mateřská škola provedla pod vedením ředitelky Rýznarové výměnu oken v kuchyni, břízolit na budově školní kuchyně, současně byla provedena oprava této budovy. Financování z prostředků JZD. S touto opravou byla provedena i výměna okapových rour.

Rok 1969 byl rokem dalšího politického napětí. I v tomto roce dochází k mnoha situacím, které vzrušily oba národy. V lednu to byla tragická smrt (upálením) studenta filozofické fakulty v Praze Jana Palacha, v dubnu dochází ke změně ve funkci prvního tajemníka ÚV KSČ, kdy se této funkce vzdal Al. Dubček a do funkce byl jmenován Gustav Husák. Byla provedena celá řada opatření ke konsolidaci v naší zemi. I v MNV byla personální změna. Dosavadní předseda V. Enter ze studijních důvodů se této funkce vzdal na plenárním zasedání 14. května 1969, zvolen byl předsedou Zd. Šrot. Od října tohoto roku se přestěhovaly kanceláře MNV do dvou lepších místností při hlavní silnici. Do zasedací síně byl zakoupen nový nábytek a bylo rozhodnuto, že bude zařízeno ústřední topení. Pořadatelé slavností u „Antonička“ - ČSPO v Rájci se dohodli s MNV a zbudovali zde stálý betonový parket. V polovině června byla k tomu zavedena stálá elektrická přípojka. Na této práci měl velkou zásluhu J. Ptáček ml. a J. Ptáček st. Taktéž v červnu byla na „dolním konci“ vesnice zbudována asfaltová silnice. V obci byla provedena výměna nevyhovujícího osvětlení za nové pouliční osvětlení (výbojkové). Což provedl J. Ptáček ml. a J. Ptáček st.

V tomto roce došlo k uzavření sálu Jednoty, který byl uznán zástupcem Jednoty za neschopný ke konání dalších společenských akcí. Všechny kulturní akce menšího rozsahu se konají v kulturní místnosti. Pískovcový památník, který stál u hlavní silnice do Zábřehu, byl členy komise přemístěn do parčíku u zvonice na „horním konci“.

JZD začalo v tomto roce provádět meliorace na pozemku svého katastru. Tyto práce provádí družstvo „Morava“. JZD vystavělo sklep, který bude vyhovovat již dnešní velkovýrobě. V r. 1969 byl do ZDŠ zakoupen nový nábytek v hodnotě 15 000 Kčs. Svaz požárníků provedl zastřešení schodiště u zbrojnice. Během měsíce února a dubna byly provedeny přípravy na generální opravu školy. Při těchto pátečních pracích rodiče a ostatní občané odpracovali 250 brig. hodin. Na školce bylo rodiči odpracováno za poslední léta na zvelebovacích akcích 800 brig. hodin. Ve škole bylo odpracováno rodiči rovněž při zvelebovacích akcích 950 brig. hodin. Do 9. května sbor pož. ochrany v Rájci ukončil práci provedením elektr. přípojky k „Antoničku“.

Od r. 1945 měl a má i nyní MNV pomocníky při plnění zvelebovacích akcí, výchovně vzdělávacích ve společenských organizacích. Mezi společenské organizace patří ty, které aktivně pomáhají a podílejí se na shora uvedenou činnost. Řadí se: ČSPO, TJ Sokol, výbor žen, ČSM, Svazarm, dohlížecí výbor Jednoty, OB, školská a kulturní komise.

Činnost ČSPO v Rájci. Činnost ČSPO v Rájci za 25 let byla velmi bohatá. Vedle svých úkolů protipožárních a technického výcviku členů se velmi aktivně podílí na divadlech, kulturně-společenských a tanečních zábavách, tradičních poutích u „Antonička“. Přispěli i finanční pomocí při pořizování stolovacích potřeb pro společenské zábavy. Rovněž se aktivně podíleli i při zvelebovacích akcích v obci, o kterých bylo již hovořeno ve správě. Jejich činnost byla za čtvrt století velmi úspěšná, díky obětavosti jak funkcionářů, tak i samých členů požár. ochrany, kteří obětovali mnoho svého volného času pro dobrou věc.

O činnost na úseku tělovýchovy se starala TJ Sokol. Činnost TJ spočívala v zajišťování pravidelného cvičení, jak pro mládež, tak i pro dospělé. TJ se zapojila při nácviu na spartakiádu. Obdobně jako jiné složky sehrála mnoho divadelních her a podílela se i při pořádání společenských a tanečních zábav. Od r. 1964 zajišťuje pravidelně každým rokem kluziště pro mládež i dospělé. Od r. 1965 pořádá každým rokem akci pro poznávání krás a památek našeho okresu, akce 100 jarních km pod vedením J. Rabenseifnerové a V. Hrubé. Ve zvelebovacích akcích byla TJ Sokol také aktivní společenskou organizací. Ve spolupráci s MNV a za pomoci svých členů zbudovala hřiště a dokončila výstavbu šaten na hřišti. Jedním z neaktivnějších členů Sokola, který si zaslouží uznání nás všech za svou práci na úseku tělovýchovy je Frant. Hrubý. Přáním MNV je, aby činnost TJ Sokola pokračovala, hlavně mezi mládeží, aby se jim podařilo získat do budoucna více obětavých členů a vedoucích cvičitelů.

Činnost mezi ženami organizace výboru žen. Výbor v počátečním svém vývoji pracoval na vylepšování prostředí na návsi (vysazování květin apod.). Význam a vliv výboru žen rostl mezi občany a jeho prospěšnou prací. Jak už je uvedeno ve zprávě byl zbudován parčík na „horním konci“ vesnice. Výbor žen se podílel na různých společenských akcích. Taktéž má zásluhu na zajištění různých kurzů jako: kurz vaření, šití, kosmetiky a přednášky pro ženy. Uznání zaslouží i ta skutečnost, že výbor žen nezapomíná na přestárlé ženy v Rájci. MNV i do budoucna bude činnost výboru žen podporovat a za práci jim děkuje.

Místní organizace ČSM byla jednou z prvních mládežnických organizací na okrese Zábřežském. Úspěchy v práci této organizace byly střídavé. Veškerá činnost spočívala na několika málo jedincích, členech výboru. Mládež, která byla v ČSM organizována, byla pasivní. ČSM se hrálo několik divadel, podílelo se na dalším zvelebení obce. Pro nezáměr mezi mládeží v pozdějším období ČSM v Rájci zanikl.

Československý červený kříž se zasloužil o výškolení jednoho člena v rodině v první pomoci. Konal lékařské přednášky o první pomoci, bezpečnosti práce a přednášky pro ženy. V posledních letech po odchodu MUDr. Václavského ze Zvole činnost této složky stagnuje.

Organizace Svazarmu. Svazarm byl založen jako organizace předvojenská pro brance. Nyní má Svazarm řadu technických kroužků jako například radiotechnický, který řídí J. Koruna, kde své dobré zkušenosti předává mladým chlapcům.

Rok 1970.

V roce 1970 dotoval ONV-MNV v Rájci 110 000 Kčs na opravu ZDŠ. V květnu bylo započato s opravou školy bez přerušení vyučování. Tohoto úkolu se ujal předseda MNV Z. Šrot s ředitelem školy J. Sigmundem. Při opravě pomáhali převážně důchodci. Kolem řeky Sázavy se změnila krajina v důsledku stavby železniční tratě. Kolem vody byly z jara vysázeny stromy. V obci začala výstavba rodinných domků. Majitelé dostali na stavební materiál příspěvek, který činil 8 000 Kčs na jednu bytovou jednotku. Závody a JZD přispěly svým zaměstnancům na výstavbu obnosem 20 000 Kčs až 40 000 Kčs se závazkem, že nerozváží pracovní poměr po dobu 10 let.

Kulturní akce: Osvětová beseda (OB), ZDŠ, JZD a dohlížecí výbor Jednoty pořádali v jarních a podzimních měsících osm autobusových zájezdů do divadel v Olomouci. V r. 1970 bylo uspořádáno 6 přednášek, kurz kosmetiky a studených jídel pro ženy. Pořadatelé OB, výbor žen.

Rok 1971.

XIV. sjezd KSČ přisoudil velký význam konání všeobecných voleb v ČSSR do všech vrcholných zákonodárných sborů, do národních výborů všech stupňů na celém území naší vlasti. Poprvé byli voleni přímou volbou poslanci Sněmovny lidu i Sněmovny národů Federálního shromáždění i poslanci České národní rady. V naší obci bylo v kulturní místnosti agitační středisko, kde byly provedeny volby. Za náš okres byl zvolen Ing. Petřík ze Zvole a do KNV s. Šmíd ze Zábřehu. Dne 17. prosince 1971 byla v Rájci ustavující schůze nového MNV v tomto složení: předseda Z. Šrot, místopředseda I. Karafiát, tajemník J. Svačina, členové – V. Laštůvka, A. Nevtipová, D. Kunrtová, F. Pavlů, J. Sigmund, V. Enter, J. Hegr, J. Loučný, A. Maixner, J. Novotný, J. Valouch, V. Hrubá. Místní národní výbor vlastní v obci jeden dům. Začátkem února 1971 započato s výstavbou nové silnice - úsek vedl přes Rájec. Stavbu provedla okresní správa silnic. Po obou stranách silnice byly provedeny dlážděné chodníky, před každým domem zasetá tráva. Touto úpravou získala naše obec pěkný vzhled. Práce byla skončena 10. června 1971. Místní JZD postavilo železobetonovou kůlnu na seno. Sbor požárníků začal se stavbou srubu u „Antoníčka“ pod lesem, který chtěli využít pro různé slavnosti, aby tam mohli prodávat občerstvení. Ke srubu byla postavena el. přípojka. Na této práci se podíleli členi požárníků, elektrické práce provedl J. Ptáček mladší a starší, zaměstnanci elektrárny. Na žádost MNV byl vyčištěn potok na „horním i dolním“ konci vesnice. O vysázené růže na návsi se stará výbor žen.

Turistický kroužek pořádal devět jarních celodenních vycházek. Kroužek vede J. Rabenseifnerová (Sokol Rájec). JZD pořádalo několik zájezdů do divadel, zájezd do Maďarska, do Prahy na výstavu „Kosmos míru - věda lidství“.

Osvětová beseda (OB). Předseda J. Sigmund, ředitel školy. Předsedkyně školské a kulturní komise V. Planičková, knihovník A. Štrampach, kronikář E. Ptáčková. Členové komise – F. Sitta a J. Maixnerová. Osvětová beseda pořádala v zimních měsících přednášky pro dospívající mládež, přednášky cestopisné, nácvik společenských tanců, divadelní zájezdy, koncerty a estrády. K 50. výročí KSČ koncert dětské dechovky LŠU Mohelnice.

Promítání filmů. Dvacet pro školní mládež, šestnáct filmů pro dospělé. Byl zakoupen nový promítací přístroj v ceně 2 300 Kčs. MNV a OB se podílela a zajišťovala všechny oslavy významných a památných událostí. Taktéž se postarala o dostavění pomníku obětem z I. a II. světové války.

Učitelství sbor: J. Sigmund - řed. školy, J. Laštůvková - učitelka. V první třídě 18 žáků, ve druhé třídě 22 žáků. Od 2. května 1971 do konce června byla provedena fasáda školy a zakoupeno vnitřní vybavení, aby naše škola byla opravdu moderní a praktická. Velmi aktivní pomoc byla ze strany předsedy MNV, který se velice přičinil. Také zásluhu má ředitel školy J. Sigmund i důchodci z Rájce. Školní stravování žáků: 18 žáků. Byla obnovena pionýrská organizace pod vedením s. učitelky J. Laštůvkové. Ředitelství školy a rodičovské sdružení uspořádalo dětem na konci roku vánoční nadílku.

Komunikační poměry. Velmi výhodné autobusové spojení do Zábřehu, Šumperka a Mohelnice.

JZD. Předseda JZD jest J. Kruš. 20. prosince 1971 svolána schůze JZD v Rájci, kde se rozhodlo o zapojení do většího celku hospodaření, což bylo jednohlasně schváleno.

Rok 1972.

Místní národní výbor zůstává ve stejném složení, jak byl zvolen. MNV se řídí volebním programem, splnil všechny závazky práce, které si dal do volebního programu. V tomto roce dokončena výstavba chodníků, začalo se s prací u lesa na vodní přehradě. Dokončena oprava školy, kde bylo zavedeno ústřední topení, postaveny dvě autobusové čekárny, opraven potok, generální oprava místního rozhlasu, pokračováno ve výstavbě „Klubu požárníků“, vyasfaltována silnice na „dolním konci“, vymalována kulturní místnost a knihovna.

Činnost Sokola. Předseda Fr. Hrubý, náčelník Fr. Hrubý, náčelnice J. Rabenseifnerová. Turistický oddíl pořádal 11 jarních vycházek do okolí. Byla uzavřena dohoda s majitelem hostince o pronajetí sálu na potřeby tělovýchovy. TJ Sokol v Rájci požádala OV ČST v Šumperku o finanční pomoc, poukázáno 3 000 Kčs. Počet členů: 7 mužů, 22 žen, 3 dorostenci, 6 dorostenek, 18 žáků a žaček. Celkem 56 členů.

Místní národní výbor podle uvedených údajů práce vykonává svou práci dobře a obětavě.

JZD. Dne 14. ledna 1972 bylo schváleno na členské schůzi JZD v Lukavici sloučení jedenácti obcí v jeden celek, do kterého patří také JZD Rájec. Název tohoto velkého celku zemědělského: JZD „Rozvoj“ se sídlem v Dubicku.

Rok 1973.

K prohloubení ideově a výchovně práci mezi mládeží i dospělými sloužila významná výročí: 25. výročí Vítězného února, 25. výročí sjednocení tělovýchovy. K těmto výročím byly uspořádány různé vzdělávací akce. K oslavám MDŽ byl uspořádán koncert dětské dechovky LŠU v Šumperku. 9. květen - lampionový průvod k památníku obětem I. a II. světové války. Slavnost zahájil předseda MNV, rovněž ředitel školy v krátkosti vzpomenu

těch smutných let od r. 1938-1945. Na počest 25. výročí tělovýchovy bylo velmi zdařilé sportovní odpoledne. Cvičilo mnoho dětí z Rájce, Ráječka a Zvole.

Uzavřené závazky na zvelebení obce. Celkový závazek činil 9 500 brig. hodin a vybudováno dílo v hodnotě 852 000 Kčs. Závazky byly splněny k 1. prosinci 1973. Dále byl vyčištěn potok, zbudována velká nádrž na vodu u lesa (1/2 mil. Kčs), dokončena stavba „Klubu požárníků“, upraveno prostředí před památníkem, vyasfaltována cesta na „horním konci“ vesnice, generální oprava rozhlasu (opravu provedl T. Badal). V tomto roce byla dokončena oprava místní kaple. Vykonal se mnoho práce v obci, a to proto, že bylo využito osobní agitace poslanců MNV mezi občany formou agitačních dvojic. Byly konány pravidelné schůze NF a MNV. Agitace mezi občany byl osobní příklad členů KSČ, MNV, NF i ostatních organizací, které se ve všech akcích ochotně zapojili.

JZD Rozvoj. Rok 1973 docílilo JZD v hospodaření velmi pěkných výsledků. Plán rostlinné výroby byl překročen o 6 %, to je 1 428 000 Kčs více než stanovil plán. Za dva roky společného hospodaření tohoto ekonomického celku vzrostl plán hrubé rostlinné produkce o 16,5 %. Obilovin se sklídilo 47 vagonů, více než stanovil plán. Celkem se sklídilo 651 vagonů. Ozimá řepka 22,4 q na 1 ha. Cukrovinky 402 q z 1 ha, proti plánu o 7 516 q více. Přesto, že bylo tak velké sucho. Živočišná výroba: plán výroby mléka 4 196 000 l mléka a překročen o 108 000 l. Ve výrobě masa hovězího nebylo splněno. Ve vepřovém mase byl plán splněn. S dodávkovými úkoly všech druhů živočišné výroby byl plán splněn. V tomto roce byly na rájeckém katastru všechny louky poorány a zaseta kukuřice na siláž. Bylo mnoho vykonáno během tohoto roku pro zlepšení životního prostředí v naší obci. O to se zasloužil MNV v čele s předsedou Z. Šrotem, který se velmi obětavě zapojil, o vše se postaral, ba i manuálně pracoval. Také MO KSČ-NF a všechny společenské organizace a občané v naší obci.

Dějiny školy v Rájci. Rájec podle písemných dokladů patří mezi nejstarší osady bývalého okresu zábřežského. Zmínka o Rájci je již kolem roku 1131, kdy patřil Rájec pod Mohelnickou farnost. Pro velkou vzdálenost byl v letech 1276-1296 přidělen k farnosti zvolské. Ve století 14.-15. stal se Rájec s Ráječkem samostatným územím biskupství olomouckého. Podle vesnice Rájec dostal svůj přídavek rod Rájeckých z Mírova. V r. 1560 se stal dědicem Rájce Zikmund ze Žerotína. V roce 1643 (v červnu) vtrhli do Rájce Švédové a způsobili mnoho škod v této obci. V této době měl rájecký dvůr mnoho držitelů a po vpádu Švédů byl úplně vylidněný. Pole nebylo na tomto statku obděláno pro nedostatek poddaných. V roce 1786 byla na mírovském panství vykoupěna robota. V r. 1786 byl rozparcelovaný knížecí dvůr v Rájci a na jeho místo byla založena osada Teodorov. Od roku 1867 měl Teodorov vlastní obecní samosprávu. V roce 1924 byl Rájec s Teodorovem spojen v jednu společnou obec. V roce 1771 měl Rájec 167 obyvatel české národnosti. V roce 1753 čtyřicet dva domů a 257 obyvatel. Starší pamětníci vypráví, že v dávných dobách chodily děti z Rájce do školy do Ráječka a část do Zvole. Docházka do školy nebyla povinná. Dětem patřila svoboda. Děti, které v těchto dávných dobách navštěvovaly školu, seděly při vyučování na lavicích bez opěradel umístěných podle stěny. Učebnice děti neměly. Psalo se na břidlicové tabulky, nebo na režném papíře pérem brkovým. Učitel zaměstnával jednoho žáka a starší žáci mu pomáhali cvičit nováčky. Teprve v 19. století se začalo vyučovat v Rájci. Protože školní budovy nebylo, vyučovalo se v privátních domech. Podle záznamu v kronikách se vyučovalo poprvé v myslivně č. p. 36 v Teodorově. Příjem učitele není, není písemných dokladů. Učitelé v této době byli dosazováni dekretem, byli to lidé bez vyššího vzdělání. První učitel byl stolařem. Teprve za Marie Terezie dosazovala vláda učitele dekretem. Dozor nad vyučováním byl svěřen církvi a konsistoř se stala nejvyšším dozorcím orgánem. Vyučovalo se počtům, čtení, psaní a náboženství. V roce 1820 byla v Rájci postavena přízemní škola s jednou učebnou a místností pro učitele. V roce 1853 byla školní budova přestavena na jednopatrovou budovu. Dle záznamu byly v Brně 8. července 1858 odsouhlaseny příjmy učitele na 200 zlatých ročně. V r. 1883 byla zdejší škola přeměněna na školu českou. V roce 1883-1884 místní školní rada se usnesla a požádala okresní školní radu, aby po místních hodech bylo pro školní mládež dva dny volno, žádosti bylo vyhověno. Nově postavená škola byla 21. srpna 1898 vysvěcena a za velké slávy byl jmenován zemským dekretem Valentin Fridrich nadučitelem na dvojtřídce v Rájci. Řídící učitel Valentin Fridrich byl zakladatelem obecní kroniky v Rájci. Odchoval obci tři generace a byl vždy občanům a bývalým žákům dobrým rádcem. Zemřel 13. dubna 1927 v 71 letech. Dle záznamu v kronice byla v letech 1887 povinná účast všech žáků na mši při zahájení a ukončení školního roku v doprovodu učitelů ve farním kostele ve Zvoli. Školství se dostávalo do velmi těžké situace za I. světové války. V r. 1914-15 bylo školní vyučování zahájeno 28. září. Následkem válečných let trpěla návštěva školy. Učitelé byli povoláni na vojnu. Školní mládež byla vybírána na hospodářské práce. Absence se nezapisovala. Bylo povoleno vyučovat polodenně.

1974, rok 30. výročí Slovenského nár. povstání. Letošní časné jaro a teplé dny způsobily, že naše země se zazelenala. V údolích a na stránkách rozkvetly stromy i keře. Vypadalo to jako by sama země chtěla manifestovat radostí, že její lidé už 29 let žijí svobodně. Celý náš národ 29. srpna vzpomněl 30. výročí Slovenského národního povstání. Slovensko povstalo, strhává pouta, ale i celá naše vlast poznala, že moc fašistického útlatku se definitivně hrouť a znovu ožívá společná vlast Čechů a Slováků v jedné Československé republice. V naší obci i okrese, téměř ve všech obcích, bylo vzpomenuo na jeho počest. Byla řada kulturně politických oslav a společenských akcí, jimiž občané celého našeho národa vyjadřují vřelý vztah k hrdinnému povstání.

Dne 6. října letošního roku bylo tomu 30 let, kdy vojska 1. českoslov. samostatného sboru v SSSR překročila po boku Sověts. armády státní českou hranici. V prostoru Dukly došlo k bojům, které se řadí mezi nejkrvavější za druhé světové války. O jejich urputnosti svědčí ta skutečnost, že v těchto místech padlo, bylo zraněno a zůstalo nezvěstných 85 000 sovětských a 6 500 českoslov. vojáků. Karpatsko-dukelská operace vešla do dějin velké vlastenecké války, jako akt nerozborného Československo-sovětského přátelství. Dukla - brána naší svobody.

25 let JZD. V letošním roce jsme si připomněli 25. výročí úspěšného budování social. zemědělství v naší vlasti. Výsledky, kterých bylo v tomto historickém zápase na naší vesnici v uplynulém čtvrt století dosaženo. Praktické skutečnosti za 25 let dokázaly správnost takového postupu pracujících v zemědělství.

25 let pionýrské organizace (PO). Rovněž bylo vzpomenuo dvacetipětileté založení Pionýrské organizace Socialistického svazu mládeže. Rok 1974 byl rokem „České hudby“. Bylo vzpomenuo jubilea našich českých hudebních skladatelů v novinách, televizi i v rozhlasu.

Správa obce. V místním národním výboru ani příslušných komisích nebylo žádných osobních změn. MNV pracoval podle daných směrnic pětiletého plánu. Znamením každého dobrého hospodáře je dobrá práce a zlepšovat na svěřeném úseku práci. Tak tomu bylo i v letošním roce. Zasloužil se: MNV, KSČ, NF, SČM, SČŽ a důchodci. Jejich přičiněním bylo vykonáno mnoho práce na zvelebení naší obce.

Zvelebovací akce. Dokončení „Klub požárníků“ - 80 000 Kčs, vybavení nábytkem - 100 000 Kčs (kuchyňský el. sporák, akumulární kamna, záclony). Byla vystavěna část chodníku směr Leština - 14 000 Kčs. Obložení na chodbách dřevem (ve škole) - 30 000 Kčs. Zakoupen nábytek do místnosti družiny mládeže - 12 000 Kčs, postavena besídka pro děti mateřské školy - 10 000 Kčs. Pečováno o zeleň v obci (parčík - růže). Oprava rodinných domků, výstavba nových a zvelebování prostředí kolem.

Výstavba v obci. Výstavbu rodinných domů provedli tito občané: F. Smička - na zahradě Lad. Schneidra. Knýř - na dvoře J. Vařeky. Ant. Domes na zahradě Rad. Fričara. Fasádu provedli: Jos. John, J. Svačina, Al. Hroch, Ferd. Puchr, Jarmara, Jar. Polcer, Jos. Kruš, K. Žák, T. Smička. Do nově postavených domů se letos nastěhovali: F. Puchr, J. John, T. Smička, K. Žák, Fr. Diblík, Ant. Domes, Jos. Kruš.

Komunikace. V naší obci byla vyasfaltována cesta ve „dvoře na horním konci“ na spodní (pravé) straně. Takže všechny cesty, které prochází naší vesnicí jsou v pořádku. Autobusová doprava je vyhovující ke spokojenosti všech občanů. Jako zvláštnost je třeba zaznamenat, od podzimu letošního roku přišel zákaz jezdit po stát. silnici koňským potahem a traktorem. Pro velký rozmach motor. vozidel přišlo toto nařízení v platnost pro silnice I. třídy.

Zásobování. Se zásobováním jsme celkem spokojeni. V místní samoobsluze jsou nadále zaměstnáni Jar. a Ant. John. V letošním roce začala do Rájce jezdit pojezdna prodejna s masem. Této prodejně jsou lidé rádi, zvláště starší lidé, pro které cesta do Zvole je obtížná.

Všechny akce v naší obci jsou jen pro její zvelebení. Bohužel máme v naší obci číslo 21, bývalý statek Fr. Loučného. Tento dům dostala jejich dcera Marie, která si vzala Fr. Žáka. Fr. Žák statek prodal Adolf. Hányšovi, ten jej daroval státním statkům ještě zachovalý. Obhospodařovalo jej JZD Rájec a oni jej nechali bez jakýchkoliv oprav, že ten dříve krásný statek se stal ostudou naší obce. Přestože JZD nemělo finanční nedostatek, neprovedlo ani jediné opravy. Okna jsou vytlučena, strop se propadl, krátce špatné vysvědčení místní údržby JZD Rájec.

Kultura v naší obci. Různé akce: Osvětová beseda, organizačně společenská, školská a kulturní komise. Filmová představení. Promítáno v měsících - leden, únor, březen, říjen, listopad a prosinec, a to vždy v úterý odpoledne pro mládež a dospělé. Promítnuto 16 filmových představení, účast 990. Promítá se také k výročí, při veřejných schůzích, při školní civilní obraně. Přednášky. Přednášek celkem pět.

Oslavy. Únor, vzpomínková akce s filmem. Účast 60, pořadatel NF, OB. MDŽ na sále s kulturním programem. Účast 280, pořadatel NF, OB. 9. květen, naše vesnice se umístila ve výzdobě k májovým oslavám na 10. místě v oblasti Zábřeh. Den 9. květen byl v naší obci velmi pěkně a důstojně oslaven. Lampionový průvod vyšel od Diblíkových přes celou vesnici až k památníku padlých v první světové válce. Průvodu se zúčastnilo velmi mnoho občanů a dětí místní školy. U památníku měl pěkný a poučný projev řed. školy s. J. Sigmund. Zpestřením oslav byl ohňostroj. Účast 250, pořadatel NF a OB.

Přednášky	Návštěvnost	Pořadatelé
1. Správná výživa dítěte	22	OB, SRPŠ
2. Nebezpečné hry-zábavy dětí	26	OB, SRPŠ
3. Beseda k NP s přímými účastníky: řed. školy z Rájčka Straka, Ing. Petřík, soud. Vavrouch	70	OB
4. Beseda o stolování doplněná filmem	30	OB
5. Beseda o Kavkaze, doplněná diapozitivy	80	OB

Slovenské národní povstání, beseda v kulturní místnosti. Účast 80, pořadatel NF a OB. K 25. výročí založení pionýrské organizace, slib 12 pionýrů, účast 60, pořadatel PO ZDŠ. Vítězná říjnová socialistická revoluce, oslava byla v kulturní místnosti s programem. Promítán film, účast 90, pořadatel KSČ, NF a OB.

Divadla a estrády. Dvě divadelní hry, pohádky pro žáky ZDŠ v Zábřehu. Účastnilo se 100 žáků. Na divadelní představení „Polská krev“ se jelo do Olomouce třemi autobusy. Účastníků bylo 150. Pořadatelé OB, JZD. Estráda „Brno vás baví“ pořádalo se pod lesem, účast 600. Pořadatelé ČSPO. Druhá pražská estráda, návštěvnost 600, pořadatel ČSPO. Zájezd do divadla v Olomouci „Mariánka, matka pluku“ účast 50. Dohlížecí výbor Jednoty. „Pohádka tisíc a jedna noc“, účast 50, pořadatel JZD. Zájezdy: Javorník, Jeseník, Velké Losiny a Jeskyně Na Pomezí. Účast 50, pořadatel ZDŠ. Kurzy studené kuchyně, účast 22, předváděl šéfkuchař ze Šumperka, bylo dáno 6. lekcí. Pořadatelé tohoto kurzu OB, SČŽ. Vhodné pro mladé ženy.

Jiné akce. Pouť u sv. Antonička nebyla doporučena.

Sportovní akce: Turistický oddíl při TJ Sokol, 10 vycházek. Tři dny pobyt v Jeseníkách. Vatra u lesa, nácvik na spartakiádu. Celkem zapojeno 42 členů. Toto svědomitě vykonává p. J. Rabenseifnerová. 38 členů získalo odznak III. třídy „Turista ČSR“. Každý člen odpracoval 10 hod. při jarních a podzimních směnách. Paní Rabenseifnerová převzala v Ostravě pro odbor turistiky krajské vyznamenání za vzorný oddíl.

Kronika. O kroniku se svědomitě stará a pravidelné zápisy provádí za každý rok kronikářka p. E. Ptáčková. Přihlásila se do okresní soutěže, musela zajistit hodnocení, zprávu o Rájci od roku 194-1973, 20 stránek strojově. Získala diplom a věcnou odměnu. Kronika psaná v naší obci byla vystavena mezi nejlepšími v okrese. S touto prací pomohla k proslavení naší obce a lepšímu poznání malé, ale pracovitě obce Rájec na okrese Šumperk. Toto ohodnocení dáno od ředitele školy a předsedy OB Jar. Sigmunda.

Místní knihovna. Dlouholetým knihovníkem je A. Štrampach. Pravidelně půjčuje knihy v neděli dopoledne. Ve své obětavé práci je svědomitý. V měsíci prosinci došlo k výměně knih, a to celého knižního souboru z Rájce za nový lidové knihovny v Zábřehu. Členové školské a kulturní komise jsou bez změn.

Místní národní výbor a Národní fronta (NF) uspořádali v naší obci 6 plenárních veřejných schůzí. Návštěva na těchto schůzích 480 občanů. Jedna slavnostní schůze MNV byla při otevření „Klubu požárníků“. Tři besedy poslanců s občany, návštěvnost 155 občanů. Šest besed s mládeží, návštěvnost 180 občanů. Osm politickovýchovných akcí, 480 občanů. Čtyřicet dva kulturně společenských akcí, účast 7 650 občanů. Rozpočet obce se plní podle plánu i překračuje. Činnost komisí MNV. Plánovací komise se scházejí podle rozvrženého plánu. Komise povoluje menší opravy ve vesnici. Komise ochrany veřejného pořádku stará se o pořádek v obci, a hlavně o dobré chování mládeže.

Základní devítiletá škola v Rájci v letech 1973-1974. Ve funkci ministra školství v tomto roce s. Ing. Fr. Havlín. Vedoucí odboru školství ONV s. Fr. Vaculín. Inspektor pro náš obvod s. Fr. Jurásek. Nový školní rok zahájen 2. září za přítomnosti před. MNV Z. Šrota, předsedy NF H. Karafiáta, předs. ČSŽ V. Hrubé, kronikářky E. Ptáčkové a maminek prvňáčků.

Zimní prázdniny od 24. prosince 1973 do 2. ledna 1974. Jarní prázdniny od 18. března 1974 do 24. března 1974. Hlavní prázdniny od 29. června 1974 do 2. září 1974.

Název	Návštěvnost	Pořadatelé
Ples Sdružení rodičů a přátel školy	150	
Maškarní ples požárníků		SČPO
	150	
Dětský maškarní ples	200	SČPO
Letní karneval	1	
Slavnostní otevření klubu požárníků	1 000	SČPO
Karneval u lesa a táborák	800	SČPO
Velikonoční zábava	120	ZO SSM
Hodová zábava (Sokolovna Zvole)	400	SČPO
Beseda s důchodci v klubu požár.	200	NF, SČŽ
Vítání novorozeňat v kult. místnosti	50	SČŽ
Hovory s občany. Civilní obrana 2x	110	MNV, SČPO